

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO-640895-II-711/10/JN

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, 28.11.2012

Pan
Jarosław Gowin
Minister Sprawiedliwości
Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

Osoby pozbawione wolności, konwojowane na podstawie zarządzenia organów procesowych przez funkcjonariuszy Policji, w kierowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich skargach podnoszą, iż naruszane jest ich prawo do otrzymania w ciągu dnia gorącego posiłku, o którym stanowi art. 109 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego. Ta kwestia była również jednym z kluczowych tematów rozmów z osobami konwojowanymi, które zostały przeprowadzone przez pracowników podległego mi Biura podczas wizytacji Centralnego Punktu Wymiany Osób Konwojowanych Etapowo w P . . . Wnioskodawcy oraz liczni rozmówcy wskazywali, iż w czasie konwoju (w świetle obowiązujących przepisów konwój może trwać 72 godziny) oraz w dni, w których odbywają się czynności procesowe z ich udziałem, nie mają zapewnionego ciepłego posiłku.

Zgodnie z art. 109 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego skazany otrzymuje trzy razy dziennie posiłki, o odpowiedniej wartości odżywczej, w tym co najmniej jeden posiłek gorący, z uwzględnieniem zatrudnienia i wieku skazanego, a w miarę możliwości także wymogów religijnych i kulturowych oraz napój do zaspokajania pragnienia. Zagadnienie to zostało doprecyzowane rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 września 2003 r. w sprawie określenia wartości dziennej normy żywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. Nr 167, poz. 1633 ze zm.). Szczegółowy sposób realizacji uprawnień osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych do żywienia został natomiast określony w zarządzeniu Nr 48/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 13 sierpnia 2010 r.

W myśl § 3 przywołanego zarządzenia trzy gotowe posiłki, w tym co najmniej jeden posiłek gorący, otrzymują osadzeni przebywający w zakładach karnych, z wyjątkiem korzystających z wyżywienia w postaci suchego prowiantu oraz tymczasowo aresztowanych korzystających z wyżywienia otrzymywanego w trybie art. 216 § 2 k.k.w. Oznacza to, że osadzeni konwojowani, na czas trwania konwoju a także w dniu przyjęcia do jednostki docelowej (§ 5 ust. 2 zarządzenia), oraz osoby biorące udział w czynnościach procesowych (§ 4 ust. 1 zarządzenia) nie otrzymują wyżywienia w postaci trzech posiłków dziennie, w tym co najmniej jednego posiłku gorącego. Powyższe ograniczenie dotyczy również osadzonych wymienionych w innych przepisach zarządzenia (§ 4 ust. 1, § 5 ust. 1 i 3, § 6 ust. 4, § 7 ust. 4, § 8 ust. 2).

Należy zauważyć, iż przepisy w/w zarządzenia Dyrektora Generalnego Służby Więziennej stoją w sprzeczności z art. 109 § 1 k.k.w., który pełni funkcję gwarancyjną w zakresie prawa skazanego i tymczasowo aresztowanego do co najmniej jednego posiłku gorącego w ciągu dnia. Nie ulega wątpliwości, że akty niższej rangi muszą zachować zgodność z przepisami wyższego rzędu oraz uwzględniać zasadę wyłączności regulacji ustawowej w sferze ograniczenia praw i wolności. Zatem, sfera pozostająca w ścisłym związku z ograniczeniem praw osób pozbawionych wolności nie może być regulowana na poziomie aktu wewnętrznego, jakim jest zarządzenie.

Dostrzegam trudności w zapewnieniu osobom pozbawionym wolności w czasie realizacji konwoju gorącego posiłku, niemniej jednak w obecnym stanie prawnym owe trudności nie mogą być usprawiedliwieniem dla braku realizacji dyrektywy zawartej w przepisie ustawowym. Nie znajduję natomiast uzasadnienia, dla którego osadzeni konwojowani z innej jednostki penitencjarnej w dniu przyjęcia do zakładu karnego/aresztu śledczego (o ile przyjęcie następuje przed porą obiadową) nie otrzymują wyżywienia określonego w art. 109 § 1 k.k.w. Zgodnie z instrukcją Nr 7/2010 r. Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 13 sierpnia 2010 r. w sprawie transportowania skazanych, jednostki penitencjarne, do których są kierowane transporty, powiadamiane są, z co najmniej 24 godzinnym wyprzedzeniem, o dacie przybycia skazanego do jednostki. Powiadomienie to musi zawierać również informację o normie wyżywienia i diecie skazanego. Zatem administracja jednostki, do której jest transportowany skazany, dysponuje wystarczającym czasem, by podjąć wszelkie działania mające na celu zapewnienie przysługującego mu prawa w zakresie wyżywienia.

Mając na względzie powyższe, na podstawie art. 16 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o podjęcie stosownych działań w celu zagwarantowania osadzonemu ich prawa do wyżywienia określonego w art. 109 § 1 k.k.w.

Łęka wprawy szacunku

Jane Jipous